

Reportaj cu...

Poveștile omului care se holba la capre. Varianta de la mina Aninoasa

Puțină lume mai știe că marea grevă de la Lupeni '77 din 2-3 august a început, de fapt, pe-ntâi august, la Mina Aninoasa. Localitatea respectivă se află între municipiile Petroșani și Vulcan iar fiecare dintre ele și-ar putea-o revendica drept un cartier adiacent lor sau hai, treacă de la noi, drept o localitate componentă mai mică înglobată într-una mai mare.. În 1977 exista doar municipiul Petroșani și toate localitățile Văii i se subordonau din punct de vedere administrativ. Acum e altfel. Avem trei municipii (Petroșani, Vulcan și Lupeni) și trei orașe (Petrila, Aninoasa, Uricani). Fiecare localitate e liberă și independentă iar fiecare primar al Văii face politica lui după cum îl taie capul. Ce s-a întâmplat cu Aninoasa la o generație distanță de cea a minerilor greviști din 1977? În primul rând, ar trebui să vă informăm că prima exploatare minieră din Valea Jiului pe care a închis-o capitalismul sălbatic românesc a fost chiar mina Aninoasa.

Cu acel prilej a avut loc o ceremonie (caraghioasă) în care toată floarea cea aleasă a Regiei Autonome a Huilei și a minei, a așteptat (emoționată și cu sufletul la gură) aducerea la suprafață a ultimului vagonet de cărbune din subteran. Evenimentul s-a petrecut în ziua de 17 aprilie 2006 iar această tristă întâmplare programată a fost marcată ulterior, de către oficialități, prin amplasarea în oraș a unui vagonet negru pus pe două șine. Pe el au scris, cu vopsea albă, ziua, luna și anul în care mina a murit. În anul 1991, de ziua Sfintei Varvara, sindicaliștii au ridicat o troiță iar pe lespede de marmură au săpat, cu litere vechi românești ce încercau să le imite pe cele chirilice, un text vibrant dar mai greu de descifrat. El era, adresat divinității: "Doamne ocrotește pe frații noștri mineri căzuți în mina Aninoasa iar pe cei vii izbăvește-i de toată primejdia". Dumnezeu le-a ascultat ultima rugămintă și s-a conformat: Le-a închis mina!

La noi, în Vale, "Casa de vis" înseamnă un complex hotelier, o sală imensă de nunți, un restaurant și o piscină în aer liber, ivite toate, ca peste noapte, din lanțul de magazine second hand intitulat, pe mod deosebit de inspirat, "Visul imaginației". Depozitul lor central, de unde se aprovizionează întreaga Vale, este amplasat în fostul (mare) abator al orașului.

Povestea tristă&amară a minei Aninoasa, spusă de femeia care a păzit-o, zi și noapte, vreme de 19 ani

Am trecut pe la fosta mină zilele trecute, la zece ani de la amara-i aniversare. Văzându-mă că vreau să fac câteva poze, o femeie în vârstă (care coborâse de pe deal în strada Libertății) se oprește și mă privește cu atenție. Era ca o invitație la dialog, Intru în vorbă cu dumneaei și aflu că o cheamă Pasca Paraschiva și că a lucrat la mină 19 ani. Acum are o pensie de 5 milioane pe care încearcă să și-o completeze oferindu-le oamenilor din oraș pere pergamute din grădina ei de la țară (femeia se trage dintr-un sat de pe lângă Târgu Jiu) și o țuică, nu prea tare, făcută din perele pe care n-a apucat să le mai vândă și i s-au stricat. Femeia face, la instalația de cupru a unui vecin, cam 100 de litri pe an și producția o vinde, atunci când găsește mușterii, cu 15 lei litrul. "Nu-i nici moale ca a momârlanilor, nu-i nici ca palinca maramureșenilor", recunoaște dna Paraschiva. "Nu sunteți, cumva, mama Danielei Pașca?", o întreb eu după câteva tatonări. Daniela e o cunoscută plasticiană din Valea Jiului care a studiat artele plastice la Cluj și care s-a născut la Aninoasa. "Sunt mama ei...", recunoaște interlocutoarea mea. De aici dialogul nostru se leagă ca între două vechi cunoștințe. Am aflat că Daniela e, acum, la Bruxelles unde fiul ei, Patrichi Ioan Alexandru, e arhitect. S-a însurat de vreo 5 ani cu o americană pe care a cunoscut-o acolo și au, împreună, o fiică. Maria, fetița lor, tocmai a împlinit 7 luni. Bunica Daniela va sta acolo, ca să-i ajute pe tinerii părinți la creșterea copilului româno-american născut belgian, până-n vară. Atunci se va întoarce acasă, la munca ei de pictoriță. Daniela Pașca pictează, singură, de trei ani încoace, o biserică la Călnic, pe undeva în Oltenia. Nu-i place să aibă colaboratori ca să nu aibă cu cine se certa cu privire la culorile folosite și la viziunea plastică.

Doamna Paraschiva acceptă să mă însoțească în locurile unde a lucrat odinioară cu o condiție: înainte de a urca dealul, să coborâm împreună până la club pentru că femeia avea să-i transmită ceva foarte urgent d-lui director. N-am găsit pe nimeni în clubul pustiu ca un deșert saharian și așa am urmat cărarea, în pantă, care ne conducea spre mină. Bătrâna (și frumoasa) doamnă mi-a arătat fostele băi, fosta lămpărie, fosta cantină, trei ruine amărâte care înfruntă cu greu vremurile de azi. Nici "Casa albă", fosta clădire a angajaților din sectorul administrativ, nu se simte prea bine. Turnul de apă a scăpat nedemolat deși nici el nu mai are, acum, vreo utilitate practică. E o construcție sveltă și frumoasă ca o pâlnie ce are gâtul lung și delicat ca al unei lebede. Lângă el se găsește "Spălătoria săracului". Așa a scris cineva, cu litere mari și vopsea albă, pe un mititel zid de

sprijin. O săgeată lămuritoare, îndreptată în jos, e pusă chiar deasupra unei găuri în asfalt. De acolo tâșnește un izvor limpede și curat de unde se alimentează toți cei care vin să-și spele mașinile. Oameni răi înfundă, periodic, izvorul cu pietre sau cu haine vechi dar d-na Paraschiva se dovedește la fel de vigilentă ca în urmă cu o seamă de ani, când era portărița la poarta cea mare a minei. Dacă găsește izvorul înfundat cu pietre, doamna Paraschiva îl desfundă și singură. Dacă în el sunt haine vechi, ea se ceartă cu cei care dețin, în fosta sală a mașinilor, un mare depozit en gross de haine second hand și pe care îi bănuiește, în mod îndreptățit, că poluează izvorul săracului. Comerțul prosper cu haine second hand e singura activitate care se mai desfășoară în incinta fostei mine. Povestea depozitului din incinta fostei mine e parcă trasă la indigo după modelul implementat, în Aninosa, de casa de vis. La noi, în Vale, "Casa de vis" înseamnă un complex hotelier, o sală imensă de nunți, un restaurant și o piscină în aer liber, ivite toate, ca peste noapte, din lanțul de magazine second hand intitulat, pe mod deosebit de inspirat, "Visul imaginației". Depozitul lor central, de unde se aprovizionează întreaga Vale, este amplasat în fostul (mare) abator al orașului. De acolo pleacă și acolo vin, zi de zi, noapte de noapte, camioane cu marfă "proaspătă". Mașinile burdușite cu țoale pentru domni și pentru doamne o iau în toate direcțiile: în oraș, în Vale, în județ și în țară. În curtea minei am mai văzut, ca semn al unei prosperități evidente, câteva jeep-uri negre ale patronilor de la second hand și două rulote albe. Câteva capre își făceau veacul în jurul acestor locuințe mobile dar, afară, n-am văzut nici țipenie de om. Am avut sentimentul, în acea dimineață în care soarele dogorea ca-n agust 77, c-am fi putut părea, în ochii umezi ai fragilelor patrupede, chiar "Omul care se holba la capre", într-o matinală variantă românească. (Autorul face, aici, o subtilă trimitere cinefilă la "The Man Who Stare At Coats", un film american despre reporterul Bob Wilton, interpretat de Ewan McGregor, care era disperat să găsească un subiect exploziv. "În parte slujba mea e să aflu originile fiecărei povești. Toate poveștile mari pornesc de la o întâmplare". Potrivit lui Wilton, adevărata poveste a vieții sale nu a început când a primit o slujbă oarecare la o publicație oarecare dintr-un orașel american. Adevărata lui poveste a început atunci când editorul său l-a trimis să stea de vorbă cu un localnic pe care-l auzise la postul local de radio. Omul susținea că are un soi de puteri supranaturale grație cărora putea călători, oriunde în lume, doar cu ajutorul minții. Specialiștii numesc această calitate rară "vedere la distanță". Gus Lacey, căci despre el este vorba, a povestit că el, și alții ca el, au fost antrenați să ucidă animale cu mintea, doar holbându-se la ele. "Ce fel de animale?", întreabă ziaristul. "Un membru al echipei

noastre a oprit inima unei capre", i-a zis Lacey. Ei, ăsta da, subiect! Jurnalistul american lasă totul în urmă (mai cu seamă că nevasta i s-a încurcat, între timp, cu editorul său) pentru că își dă seama că va trebui să meargă, neaparat!, în întâmpinarea subiectului său. "Care e fraza pe care ar trebui s-o știu în Irak?", vrea să afle ziaristul de gura chelnerului de la hotelul aflat în teatrul de război. "Nu trage, sunt reporter!" I-a fost sufficient pentru a purcede la acțiune.)

Două întâmplări cu popa, milițianul, directorul minei și doamna de la poartă

D-na Paraschiva, cât a fost în exercițiul funcțiunii la poarta minei, crede că a făcut numai bine. Odată, mi-a povestit dumneaei, popa Grigoraș a vrut să facă rost de atâtea cuie de la mină încât să nu aibă nevoie să le cumpere toată viața. Înțelegătoare la nevoile bisericii, portărița l-a lăsat pe popa Grigoraș să intre pe poartă cu mașina și s-o umple cu cuie de toate mărimile.

- Ai grijă să nu te prindă cineva, i-a zis d-na Paraschiva.

Parcă a avut o presimțire. Milițianul Arvat era la post și, vigilent nevoie mare, a întors mașina popii înapoi în curtea minei și l-a pus pe bietul Grigoraș s-o desearce. Apoi milițianul a raportat cazul secretarului de partid, tovarășului Albescu, și d-lui Dăbuleanu, directorul minei. Oameni cu frica lui Dumnezeu, cei doi au hotărât, de comun acord, să-i pună pe ăia doi infractori la gazeta de perete doar așa, ca să aibă lumea de ce râde. D-nei Paraschiva îi era foarte rușine c-a ajuns acolo, mai ales că gazeta de perete era fixată afară chiar pe peretele unde se găsea un mozaic cu mineri frunțași făcut chiar de fiica sa și de d. Iosif Tellman din Lupeni. Așa că d-na Paraschiva s-a înțeles cu popa Grigoraș astfel: slujitorul Domnului urma să vină, în acea seară, să dea cu var peste articolul infamant iar ea va închide, încăodată, ochii când popa va fura, din nou, cuiele din curtea minei. Zis și făcut.

- Cu milițianul Arvat cum ați rezolvat-o?, am fost eu curios să aflu cum funcționau relațiile dintre hoț și vardist în acele vremuri apuse.

- Păi, i-am spus de la obraz: *Tov Arvat, am vrut să fac și eu o pomană și te-ai căcat în ea!*" Altă dată a venit la dna Paraschiva un minier și a rugat-o să se uite în altă parte pentru că vrea să ia niște capete de scândură să le poată face copiilor o masă cu patru scaune.

- L-ați lăsat să le ia?

- Nu. M-am dus la dl. director și i-am spus cazul. D. Dăbuleanu a dat ordin la tâmplărie să i se facă omului și masă și scaune și i le-a trimis acasă gata lăcuite.

Era ora prânzului. A venit vremea să ne despărțim. Până am mai făcut eu câteva poze,

(continuare în p. 31)